

Högskolan Kristianstad
Institutionen för Beteendevetenskap
C-uppsats i psykologi
Höstterminen 2005

Jakten på de gömda metaforerna

Förekomst och variation av **KRAFT**metaforer i två
olika typer av texter; självbiografiska och
argumenterande

Vesna Chukman

Handledare
Monica Bredefeldt Öhman

Abstract

Via semantisk analys har förekomst och variation av KRAFTmetaforer i två olika typer av texter jämförts. Hypotesen är att kognitiva neurala nätverk som ansvarar för den abstrakta tanken är tätt sammanbundna med kognitiva neurala nätverk som representerar känslorferenhet baserat på sensoriska upplevelser. Analysen utfördes på två olika typer av texter. Resultatet visar på signifikant skillnad i förekomsten av antalet metaforer i de olika texterna. Ett antagande för undersökningen var att självbiografiska texter är mer förankrade i känslorferenhet baserat på sensoriska upplevelser än vad argumenterande texter är. Resultatet visar dock att de argumenterande texterna innehåller ett större antal metaforer än de självbiografiska texterna, vilket står i strid med hypotesen. Två tolkningar av resultatet är därför möjliga. 1) Sensoriska upplevelser har inget med förekomst av KRAFTmetaforer att göra. 2) Argumenterande texter visar mer eller kan visa mer känslorferenhet baserat på sensoriska upplevelser än självbiografiska texter. I resultaten finns belegg som stödjer den teoretiska referensramen för hur abstrakt tänkande uppstår samt hur abstrakt betydelse uppstår dvs som ett resultat av sensoriska erfarenheter baserat på kroppsliga upplevelser som kan spåras i språket genom metaforiska processer. De slutsatser man kan dra utifrån resultaten i denna undersökning stödjer hypotesen att det neurala nätverk som ansvarar för den abstrakta tanken är tätt sammanbundet med det neurala nätverk som representerar sensorisk erfarenhet baserat på kroppsliga upplevelser

Nyckelord: eng. metaphore, imageschemata. Sv. bildschemata

Inledning

I denna undersökning har medvetna och omedvetna metaforiseringar av KRAFT granskats. Nedan följer klagörande av klassificering på respektive, teorier kring metaforer, exempel, förklaring på förhållandet mellan metaforer och bildschema samt redovisning av experimentella studier i ämnet.

Klassiska metaforer

Det finns två grundläggande filosofiska uppfattningar om metaforer; den traditionella och den kognitiva. Den traditionella uppfattningen har rötterna i den grekiska filosofin och menar att metaforer är språkliga stilfigurer. Aristoteles

säger att metaforer endast är språkliga dekorationer som används när man vill uttrycka något, hedrande eller kränkande, genom att medvetet använda ett noga utvalt, bildligt uttryck. Dessa, traditionella, medvetna metaforer används flitigt av författare, skribenter och poeter för att förmedla upplevelser och för att stimulera våra känslor. Medvetna metaforer kan en talare använda för att vinna över åhörarna till sin sida eller för att förmedla komplexa abstrakta fenomen och göra dem begripliga även för lekmän.

Medvetna metaforer är särskilt viktiga då det gäller att tolka och förstå fenomen som man saknar egen erfarenhet av då en metafor är en förtätad överföring av upplevelser till tankeinhåll.

Kognitiva metaforer

Den andra grundläggande filosofiska uppfattningen om metaforer är att metaforer har en kognitiv funktion. Den här uppfattningen delas bland annat av romantikens filosofer, Nietzsche samt av hermeneutiska filosofer. (Wadenström, 2003) Huvuddragen i hermeneutisk forskning är att det är en tolkningslära med humanistisk inriktning och med förförståelsen för relativistiska tankegångar. Forskningen i dessa undersökningar är kvalitativa. Innebörden med kognitiva metaforer är att metaforer i grunden är begreppsliga fenomen och inte bara språkliga stilfigurer. Sedan Lakoff och Johnson (1980) lanserade sin bok "Metaphores We Live By" har metaforernas kognitiva betydelse fått ett starkt genomslag i nutida forskning.

Lakoff och Johnson (1980) framställer kognitiv semantik enligt följande: kognitiv semantik utgår från att det inte finns någon skillnad mellan språklig kunskap och allmänt tänkande utan att alla språkliga nivåer är sammankopplade. Inom kognitiv semantik ses metaforer som en alltid närvarande del av språkanvändningen. Man menar att metaforer är ett grundläggande sätt för oss människor att organisera vårt tänkande. Den kognitiva semantiken utgår från att ordens betydelse är knuten till hur vi uppfattar objekten. Genom att vi med våra sinnen interagerar med verkligheten kommer betydelsen att uppstå i de tankestrukturer som då skapas. Betydelsen finns alltså i våra huvuden som en relation mellan tankestruktur och språk och inte oberoende av oss ute i världen. När vi ska beskriva saker som hänt oss använder vi vårt språk för att förmedla bildliga uttryck.

Enligt Lakoff och Johnson (1980) består länken mellan språk och tänkande av metaforer och föreställningsschema som kommer från egna känslomässiga erfarenheter. Metaforer är det område där språk och tänkande har uppenbara beröringspunkter, något som uppmärksammas flitigt i de senaste decenniernas språkforskning. Metaforer är väsentliga redskap för oss människor, både i vår språkliga kommunikation och i vårt tänkande. Lakoff och Johnson (1999) menar att metaforer inte endast är användbara för att skapa ny betydelse, utan helt oundgängliga för semantisk produktion överhuvudtaget. De anser att begreppsligt, abstrakt tänkande praktiskt taget alltid är uppbyggt av fysiska metaforer.

Teorier om och exempel på kognitiva metaforer

Lakoffs och Johnsons tes är att det neurala nätverk som ansvarar för den abstrakta tanken är tätt sammanbundet med det neurala nätverket som representerar fysiska, sociala och sensoriska erfarenheter. Förutom Lakoff och Johnsons teorier finns samma tankar om att utveckling formas av kognition genom sensorisk erfarenhet hos Piaget och Inhelder inom det som kallas utvecklingsperspektivet. (Meier, Robinson & Clore, 2004; Meier & Robinson, 2004)

Lakoff och Johnson menar att hela vårt abstrakta tänkande förmodligen är metaforiskt och att våra grundläggande vardagsmetaforer mestadels fungerar på ett undermedvetet plan. Metaforer strukturerar delvis våra vardagskoncept och denna struktur återspeglas i vårt språk även om vi i regel inte är medvetna om när vi tänker och talar metaforiskt. Vidare menar Lakoff och Johnson att allt språk är metaforiskt och att metaforer sällan är godtyckliga eller slumpmässiga händelser och därför inte ska behandlas som isolerade instanser utan tvärtom att metaforer utgör ett sammanhängande system där vår erfarenhet bildar koncepten.

Tesen att vårt konceptuella metaforsystem kommer från känslorferfarenhet baserat på sensoriska upplevelser kallas också för bildschema. På engelska används uttrycket image schemas. Ett bildschema är en schematiserad bild av meningsfullt organiserad erfarenhet och är inte detsamma som en mental bild. Dessa bildschema som även kallas förställningsschema, hamnar i vårt medvetande mellan ord, vilka är de innebördsbaserade representationerna, och de ordlika representationerna med bild, vilka är de perceptuellt baserade representationer.

De främsta beläggen för detta konceptuella metaforsystem utgörs av samlingar med mer eller mindre konventionella uttryckssätt, det vill säga lexikala metaforer som vittnar om den övergripande konceptuella metaforen. En metafor innehåller alltid en källdomän, en måldomän och relationer (mapping relations) som länkar ihop de två. Lakoff och Johnson hävdar att det i en metafor inte behöver finnas en objektiv likhet mellan sakled och bildled. Istället är det ofta metaforen som skapar den upplevda likheten. Ett klassiskt exempel som tydligt talar för att erfarenheten bildar koncepten är att en verbal förolämpning kan kännas "som ett slag i ansiktet". När det gäller sinnesstämningar använder vi den vertikala skalans rumsliga logik. Vi säger t ex att: "Han har rasat ner i en djup depression". "Hon kände sig uppåt den dagen". "Hon var väldigt nere". "Han hade näsan över vattenytan". För att försöka motverka de nedåtriktade krafterna använder vi motsvarande uppåtriktade krafter: "Jag försöker bara muntra upp dig". "Nu ska vi höja humöret". "Han drog upp mig ur depressionen". Lakoff har uppmärksammat att vi till exempel ofta behandlar tid som om den vore en värdefull ägodel eller en ekonomisk tillgång. Exempelvis säger vi att tid är pengar. Ytterligare exempel: "Du ska inte slösa med någons dyrbara tid". "Han sparade tid i det sista loppet". "Hon vann tid på det". "Jag förlorad tid på honom". Vårt sätt att tänka och

resonera styrs av sådana modeller menar Lakoff och Johnson. Ilska är t ex en vätska. Den kan t ex koka över och man kan explodera av den.

Våra begrepp baserar sig på metaforer, och metaforerna på metaforiska begrepp. Förutom dessa så kallade strukturella metaforer skriver Lakoff och Johnson om orienterande metaforer. Exempel på orienterande metaforer är UPP och NER samt FRAMFÖR och BAKOM. De grundläggande orienterande metaforerna bygger enligt Lakoff och Johnson på fysiska eller kroppsliga erfarenheter. Vi står upprätta och förstår därför vad ”upp” innebär. Även hos de ORIENTERANDEmetaforerna är det tydligt att erfarenheter bildar koncepten. Exempel: ”Hon kan vara framstående i sitt ämne”. ”Han var helt bakom flötet”. ”En kritikstorm blåste upp”.

Lakoff och Johnson skriver även om ontologiska metaforer. Ett exempel på ontologiska metaforer är BEHÅLLARE det vill säga att man kan vara innanför eller utanför någonting. Även hos de ONTOLOGISKAMetaforerna är det tydligt att erfarenheter bildar koncepten. Exempel: ”Han stod utanför gemenskapen”. ”Hon har foten inne”. ”Han håller inne med sina idéer”. Också synfält (eller synhåll) och tävlingar kan enligt Lakoff och Johnson förstås som behållare som man kan vara innanför eller utanför. Exempel: ”De tävlade inom friidrott”. ”Jag hade henne inom synhåll”. Samma forskare betraktar även personifikationer som metaforer. Man säger t ex att en teori förklarar någonting eller att ett faktum talar emot något. Det talas om teorier och fakta som om de vore personer.

Meningsbärande strukturer som bygger upp medvetandet kan spåras genom de föreställningar som människor hyser om sig själva och om världen omkring sig. Här spelar föreställningen om KRAFT en central roll. Individen måste förhålla sig till olika krafters spel och i dessa spänningsfält upprätta någon form av jämvikt. (Talmy, 1988; Bredfeldt Öhman, 2005) Enligt Leonard Talmy (1988) kan denna KRAFT kan delas upp i 1) tvingande kraft 2) uppehållande kraft 3) hindrande kraft 4) motstående kraft 5) tilldragande kraft. Även hos KRAFTmetaforerna är det tydligt att erfarenheter bildar koncepten. Metaforiseringar av KRAFT har sitt ursprung i en sensorisk erfarenhet av en KRAFT som man måste förhålla sig till. Exempel: ”Han pressades hårt i förhöret”. ”Hon gick alltid emot strömmen”. ”Han hade en turbulent ungdomstid”.

Kognitiva metaforer och bildscheman

Relationen mellan metafor och kognition är att metaforen är en överföring av ett eller flera bildscheman från en erfarenhetsdomän till en annan. Bildscheman är ett slags rudimentära, mentala mönster som vi applicerar på verkligheten och som successivt byggs upp hos oss utifrån de erfarenheter vi gör som biologiska och sociala varelser. (Ekberg, 1999) Någon konsensus kring hur dessa strukturer uppstår eller vilka deras egenskaper är finns fortfarande inte. Ett gemensamt drag kan dock urskiljas, nämligen att dessa strukturer, oavsett vilket begrepp som används, antas vara meningsbärande för individen. De ger och bär på något sätt en mening eller innebörd med sig.

När människor tänker och berättar, både muntligt och skriftligt, använder de i hög grad ord och uttryck med underliggande schematisk struktur hämtad från sensoriska upplevelser. Dessa föreställningsscheman har skapats genom tidiga, preverbala, sensoriska erfarenheter. De erfarenheterna har i sin tur gett upphov till föreställningar. Föreställningarna blir genom metaforiserande processer till begrepp för andra icke-fysiska, mentala och/eller abstrakta upplevelser. Kognitiva neurala nätverk som ansvarar för den abstrakta tanken är tätt sammanbundet med kognitiva neurala nätverk som representerar känslor/erfarenhet baserat på sensoriska upplevelser. (Bredfeldt Öhman, 2005; Ekberg, 1999; Johnson, 1987; Lakoff, 1987; Johnson & Lakoff, 1980, 1999; Talmy, 1988)

Förutom metaforiseringen av KRAFT finns det ett antal andra bildscheman som människor använder sig av när de formar minnen kring sina liv. Dessa är de förut nämnda orienterande och ontologiska metaforerna.

Experimentella studier

I undersökningar kring tankemetaphorer och föreställningsscheman använder sig vissa forskare av CRT, Choise Reaction Time. (Meier, Robinson och Clore) Detta betyder att experiment utförs med hjälp av en dator där försöksdeltagarnas svarshastighet på olika uppgifter som presenteras på datorskärmen noteras. Det de sökt få belägg för vid dessa experiment är att neurala nätverk som ansvarar för den abstrakta tanken är tätt sammanbundet med neurala nätverk som representerar känslor/erfarenhet. Resultaten stödjer denna tes.

Meier, Robinson och Clore (2003,a) har i artikeln "Why Good Guys Wear White" skildrat experiment som utförts för att studera länken mellan omedveten affekt och ljusa respektive mörka färger. En annan artikel av samma författare (2003,b), "Why the Sunny Side Is Up" handlar om länken mellan omedveten affekt och vertikal rumslig placering.

I den första studien, "Why Good Guys Wear White", undersöktes om människor automatiskt tar för givet att ljusa objekt är goda och att mörka objekt är dåliga. Studiens utgångspunkt är att det goda oftast skildras som ljust (hellre än mörkt), att det goda oftast skildras som upp (hellre än ned), att det goda oftast skildras som framåt (hellre än bakåt). Undersökningen gjordes med hjälp av en serie studier där CRT-teknik användes och där deltagarna fick bedömma slumpmässigt utvalda ord, skrivna dels i ljust typsnitt och dels i mörkt typsnitt, som positiva eller negativa. Resultaten i denna undersökning stödjer tanken på att det finns en automatiserad association mellan *ljus* och *affekt*. Det vill säga att när människor gör en bedömning så uppmärksammar de den fysiska gestaltningen av objektet på ett sådant sätt att irrelevanta fysiska metaforer (sådant som är bundet till färg) avgör deras respons. Forskarna konstaterar att detta resultat är förenligt med uppfattningen att våra tankekoncept är naturligt införlivade inom oss i enlighet med Lakoff och Johnsons teorier.

I den andra studien, "Why The Sunny Side Is Up" beskrivs ett annat experiment kring metaforer. Även denna studie söker bevis för Lakoff och Johnsons teori att metaforer grundar sig på känslomässiga erfarenheter. Genom att använda sig av CRT-teknik i sina experiment vill forskarna bevisa att spatiala metaforer (upp/ner) är ihopkopplade med känslan av bra och dåligt. Försöksdeltagarna fick i en serie experiment utvärdera slumpmässigt utvalda ord som positiva eller negativa. Orden visade dels på skärmens övre del och dels på skärmens nedre del. Tanken med experimentet är att visa att det finns en automatiserad association mellan spatiala metaforer och affekt, i detta fallet känslan av upp och ner. Det vill säga att när människor gör en bedömning så uppmärksammar de objektets vertikala position på ett sådant sätt att fysiska metaforer (sådan som är bundet till var objektet befinner sig) avgör deras respons.

Meier, Robinson och Clore konstaterar i slutsatsen att det finns övertygande bevis för detta och att det är förenligt med uppfattningen enligt Lakoff och Johnsons teori såväl som Piaget och Inhelder om att våra tankekoncept är asymmetriska dvs att tanken baserar sig på en känslomässig erfarenhet men att känslomässig erfarenhet inte baserar sig på den konceptuella tanken.

Syfte

Språkliga tecken tillhör den mest abstrakta nivån av mentala representationer, den symboliska. Syftet med denna studie är att med lingvistisk analysmetod pröva att hitta evidens för vårt metaforiska sätt att tänka. Den teoretiska referensramen utgörs av teorier om hur abstrakt tänkande och abstrakt betydelse uppstår som resultat av fysiska upplevelser samt att detta sker genom metaforiska processer som kan spåras i språket. Hypotesen är att kognitiva neurala nätverk som ansvarar för den abstrakta tanken är tätt sammanbundna med kognitiva neurala nätverk som representerar sensorisk erfarenhet baserat på kroppsliga upplevelser. Genom att jämföra förekomst av metaforer som baserar sig på föreställningsscheman av KRAFT i två olika typer av texter vill denna undersökning beskriva det såsom det visar sig i skriven text. Det centrala verktyget i detta arbete är urskiljandet av KRAFT metaforer i texter. Valet att utföra en semantisk analys (i motsats till att använda CRT-teknik) grundar sig på intresset av att studera vad människor de facto uttrycker när de skriver. Det är av vetenskaplig vikt att bedriva forskning kring samma ämne med flera olika metoder.

Metod

Nedan följer en redogörelse hur urvalet av texter har skett, vilka sorters texter det är som jämförs samt hur själva lingvistiska analysen av texterna har gått till.

Teknik för datainsamling

Utgångspunkt för valet av texter som utgör analysmaterialet är premisserna att det inte finns någon genusskillnad i användandet av KRAFTmetaforer och att bägge typerna av text ska vara beskrivande. Skillnaden dem emellan ska endast vara olika grad av förankring av känloerfarenhet baserad på sensoriska upplevelser. Ett antagande för undersökningen var att självbiografiska texter förmodas vara mer förankrade i känloerfarenhet baserad på sensoriska upplevelser än vad argumenterande texter är. Analys av strikt sakliga texter har därför valts bort. Studien jämför alltså två texter av olika karaktär, där den ena texten representerar närheten till det semantiska minnet och den andra texten representerar starkare förbindelse med det episodiska minnet.

Undersökningsmaterial

Valet av texter föll på argumenterade text som behandlar inrikes- och utrikespolitiska händelser (representant för det semantiska minnet) och på självbiografiska texter i novellform som beskriver minnen av ens pappa (representant för det episodiska minnet). Novellerna ingår i en antologi av svenska författare där de berättar om sina barndomsminnen av sin far. Boken "Pappa—en kärlekshistoria" (Ambjörnson, 1986) innehåller sexton berättelser totalt. Urvalet av texter i boken har tillkommit genom ett slumpmässigt urval av fem av dessa sexton berättelser. De första sex sidorna från var och en av dessa fem noveller har analyserats. Sammantaget 30 sidor och varje sida omfattar ca 350 ord; total textmassa är ca 10.500 ord. Materialet i den argumenterande texten är ledarspalter från en oberoende liberal tidning under perioden december 2005 till januari 2006. Totalt består dessa texter av 30 stycken ledarspalter om ca 350 ord; total textmassa ca 10.500 ord. Ledarspalterna består av argumenterande texter kring dagsaktuella inrikes- och utrikespolitiska händelser. Texterna är osignerade och efter telefonsamtal med chefredaktören på tidningen har det framkommit att ledarna skrivits av sex olika skribenter (sex män) och att samtliga skribenter förväntas kunna skriva om allt. Vem som får uppdraget beror dels på slumpen och dels på vem som anses ha tryggheten och engagemanget i det ämne som ska behandlas. Efter vidare samtal med den aktuella avdelningen på tidningen har det framkommit att en av skribenterna var ledig under tiden den argumenterande texten analyserades och således motsvaras de fem författarna av fem skribenter. Dessutom är det inte uteslutet att en av skribenterna är en kvinna. Denna könsuppdelning tillkom av en slump.

Analysmetod

Texterna analyseras genom att systematiskt i texterna söka efter ord och uttryck som har ett ursprung i sensoriska upplevelser av KRAFT men som används metaforiskt det vill säga har överförts från ett konkret fysiskt upplevelseområde till ett icke-fysiskt område, abstrakt och/eller psykiskt. Ord eller uttryck som metaforer formuleras i är mestadels substantiv, adjektiv och verb.

Vid genomförandet av den lingvistiska analysen är det av vikt att skilja mellan en liknelse och en medveten metafor. Ett exempel på en liknelse: "han är modig som ett lejon". Observera att sak (mod) och bild (lejon) binds samman av ett 'som'. I en medveten metafor har de båda leden (sak och bild) smält samman till en enhet och inget 'som' eller 'likt' behövs. Till exempel: "han är en gris". En egenskap som grisen anses ha, att vara smutsig, överförs genom detta uttryck till en människa.

För att kunna genomföra en analys av texterna, bör de läsas en eller flera gånger så att forskaren är bekant med innehållet för att inte fastna i berättandet som sådant. Därefter går texten igenom, ord för ord. Irrelevanta saker i analysen är egennamn och siffror. Nästa steg är att bedöma om texten beskriver något som verkligen händer och därmed inte är metaforisering

Vidare metod i arbetet med den lingvistiska analysen är att bedöma varje ord eller uttryck utifrån om det är möjligt att spåra en metaforisering av KRAFT (som kan vara tvingande, uppehållande, hindrande, motstående eller tilldragande) och om samma ord eller uttryck har sitt ursprung i en sensorisk erfarenhet av en KRAFT samt om det är en medvetet använd metaforisering eller om den är konventionaliserad i språket dvs en omedveten metaforisering.

Några exempel från undersökningsmaterialet på ord och/eller uttryck som är medvetna metaforiseringar av KRAFT med ursprung i sensoriska erfarenheter: "Strypa leveranserna...". "Avtalet står och faller med...". "Jag föll handlöst...". "Som enda son satt han nu fast för evigt i den steniga jorden mitt i skogen."

I motsats till medveteten KRAFTmetaforisering i språket står omedveten KRAFT metaforisering. En omedveten metaforisering av KRAFT betyder att ordet och/eller uttrycket i språket är så pass konventionaliserad att skribenten inte är medveten om att ordet eller uttrycket är en KRAFTmetaforisering som har sitt ursprung i sensoriska upplevelser. Några exempel från undersökningsmaterialet som skildrar omedvetna metaforiseringar av KRAFT med ursprung i sensoriska erfarenheter: "Det var intimitet och *upptåg* på samma gång." "En lång period var jag *ursinnig* på pappa." "Resursmässigt *tränger* det ut annan viktig utbildning."

Förteckning över samtliga förekomna medvetna såväl som omedvetna metaforiseringar av KRAFT från båda texterna finns i bilaga 1.

Att jämföra antalet omedvetna metaforer i de båda texterna låter sig inte göras med självklarhet därför att bedömningen mellan en medveten och en omedveten metafor dvs den exakta gränsen mellan dem är svår att fastställa. Konventionaliseringen från en medveten till omedveten metafor sträcker sig som ett kontinuum från glasklara och tydliga, medvetna metaforer till helt och hållet omedveten användning metaforer. Omedveten till följd av att de är så konventionaliserade i språket att man inte ser på dem eller uppfattar dem som metaforer. De blir så att säga osynliga,

lexikala metaforer. Det kompletta kontinuum skulle behöva analyseras och konsensus kring gränserna mellan medveten/omedveten metafor uppnås. Först då hade det varit meningsfullt med en statistisk jämförelse mellan de omedvetna metaforerna i de båda texterna.

Det är inte alltid lätt att hitta alla omedvetna metaforer mycket beroende på att de faktiskt är omedvetna. Omedvetna för oss alla och det är först när man förstår innebörden i Lakoff och Johnsons teori om kognitiv semantik så börjar man att upptäcka dem. I denna undersökningen har medbedömare använts vid urskiljandet av medvetna och omedvetna metaforiseringar av KRAFTmetaforer. Detta har skett för att öka undersökningens validitet. Endast de metaforer som båda varit överens om att de är medvetna eller omedvetna KRAFTmetaforiseringar har medtagits.

Antalet uppkomna KRAFTmetaforer i de båda texterna analyseras därefter vidare både med kvalitativ och kvantitativ metod. Den kvalitativa analysen genom att urskilja skillnader och likheter mellan vilka metaforer som används i de två texterna. Särskilt intresse har ägnats dimensionen mellan medveten metafor – omedveten metafor (konventionaliserad). Därefter har också en kvantitativ analys genomförts där de två gruppernas medelvärde testats med t-test.

Resultat

Resultatet från t-testet på skillnaden författare och skribenter mellan, både vad gäller förekomst och variation av medvetna och omedvetna metaforer och metaforiseringar av KRAFT, visar det statistiska resultatet på en signifikans. T-testet ger: $t(8)=-4.413$, $p<.01$. $M=28,6$ och $SD=15,2$ för författarna och $M=63,0$ och $SD=8,51$ för skribenterna. Specifikation av antalet metaforer per författare respektive skribent finns nedan i tabell 1.

Tabell 1. Antal metaforer per författare respektive skribent.

Författare	Antal metaforer	Skribent	Antal metaforer
Margareta Strömstedt	28	A	49
Lena Persson	5	B	65
Ulla Isaksson	29	C	63
Nina Lekander	34	D	72
Heidi von Born	47	E	66

I resultatet som åskådliggörs i tabell 1 ser man att de argumenterande texterna innehåller ett större antal metaforer än de självbiografiska texterna, vilket står i strid med hypotesen. Två tolkningar av resultatet är därför möjliga.

- 1) Sensoriska erfarenheter har inget med förekomst av KRAFTmetaforer att göra.
- 2) Argumenterande texter visar mer eller kan visa mer känslorferenhet baserat på sensoriska upplevelser än självbiografiska texter.

Att ledarskribenterna är starkt engagerade i det ämne de ska skriva om, angavs av chefredaktören som en avgörande faktor för vem som skulle få det enskilda uppdraget. Trots att resultatet inte ger belägg för ett samband mellan känslorferenhet baserat på sensoriska upplevelser och metaforförekomst eller samband mellan känslorferenhet baserat på sensoriska upplevelser och självbiografiska texter, *ger resultatet dock stöd för de teorier som ligger till grund för undersökningen*, det vill säga, den kognitiva lingvistikens teori om hur abstrakt tänkande och abstrakt betydelse uppstår som ett resultat av fysiska upplevelser och att dessa kan spåras i språkets metaforiseringar.

Vid jämförelse av endast medvetna metaforer i de båda texterna mellan finner man en skillnad. Det förekommer fler medvetna metaforer i de självbiografiska texterna. Av totalt 143 metaforer var hälften (71st) medvetna.

I den argumenterande texten däremot tillhörde endast en tredjedel (109st) av totalt 315 metaforer de medvetna metaforerna.

Nedan, under kvalitativa resultat följer ingående beskrivning på skillnaden i förekomst, användande och karaktär av medvetna respektive omedvetna metaforer i de båda texterna.

Kvalitativa resultat

Kvalitativa slutsatser som har dragits från resultatet presenteras nedan i tabell 2 genom några jämförande exempel av metaforer i de båda texterna.

Tabell 2. Exempel på medvetna KRAFT-metaforer från de två olika texterna

Argumenterande text	Självbiografisk text
<ul style="list-style-type: none">* <i>Hat bubblar</i> på sina håll under ytan* <i>De fria medierna har kuvats</i>* <i>Naglades fast</i> vid ansvaret	<ul style="list-style-type: none">* <i>Tystnaden klämmer</i> om struphuvudet* <i>Renskurad</i> från tankar och synder* För pappa <i>underminerade</i> sina begär och önskningar med ytterligare ett budskap: gå inte in i det <i>sociala klättrandet</i> och lismandet på helt och fullt allvar, stanna utanför med ena benet, <i>bli inte uppäten</i>

Dessa exempel visar på den traditionella uppfattningen och användandet av metaforer, "Aristoteles-metaforer". De är explicita, bildliga uttryck. Detta är metaforernas vanligaste funktioner och det som människor allmänt tänker på när man pratar om metaforer.

Låt oss titta närmare på ett exempel från den självbiografiska texten om hur medvetna metaforer kan se ut: "För pappa underminerade sina begär och önskingar med ytterligare ett budskap: gå inte in i det sociala klättrandet och lissmandet på helt och fullt allvar, stanna utanför med ena benet, bli inte uppäten." Här pratar författaren om att begären och önskingarna som hennes pappa framförde var underminerade med ett budskap. En tydlig och medveten metafor. Samma gäller för uttrycket "gå inte in i det sociala klättrandet...". Det är en medvetet använd metafor som framställer det sociala livet som något som det är möjligt att klättra i. Vi kan inte bokstavligen klättra i det sociala livet, som vi klättrar i träd, men uttrycket används medvetet och det är ett allmänt vedertaget uttryck för ett specifikt beteende. Metaforen har blivit konventionaliserad. Vidare i texten uppmanar pappan sin dotter att "stanna utanför med det ena benet". Naturligtvis uppmanar inte pappan henne till att hon i verkligheten ska stå i en dörröppning med ena benet på verandan och det andra benet i rummet. Det är en medveten metafor precis som fortsättningen på meningen: "bli inte uppäten". Dottern förstår vad pappan menar, vi läsare förstår det också. Vi förstår att det är en metafor och att hans varning inte handlar om kannibaler.

Även när de gäller användningen av de medvetna metaforerna i den argumenterande texten står det klart för läsarna att metaforerna används som bildlig överföring. I meningen "de fria medierna har kuvats" vet läsaren att de fria medierna inte bokstavligen talat har kuvats till lydighet av någon som går in på redaktionen med en piska och tvingat sin åsikt på dem. På samma sätt är vi också medvetna om att hatet inte existerar bokstavligen på en fysisk plats och att det inte bubblar i egentlig mening. När man *inte* använder medvetna metaforer i beskrivande text brukar man skildra något som verkligen hände. Som jämförande exempel från en av de självbiografiska texterna kan det se ut så här: "När han var ung slukade han eld på Kiviks marknad..." Mannen som beskrivs här uppträdde verkligen på Kiviks marknad med sitt artistnummer som eldslukare. Det är ingen metafor. När man i argumenterande texter *inte* använder sig av medvetna metaforer kan det se ut så här: "Somliga menar att kritiken är orättvis eftersom regeringen inte kunde förutse, långt mindre förhindra, tsunamikatastrofen."

Medvetna metaforer i den argumenterande texten kan karakteriseras som mycket skarpa bildliga uttryck som fungerar både som språkdekorationer och för att förmedla komplexa, abstrakta fenomen och göra dem förståeliga för gemene man. Exempel från den argumenterande texten av den 2/1 2006: förkastades, sprider, strypa leveranserna, lydig, kuvats, fatta ett struhtag på EU, konflikten är en väckarklocka, EU kan inte vända sig och somna om, kommunistiska reflexer, dansa efter en pipa, struhtag. *Jämför man antalet medvetna med omedvetna metaforer i den argumenterande texten finner man att*

det finns **färre** medvetna metaforer sett till det totala antalet förekomna metaforer i den här typen av text. (109st medvetna metaforer av sammanlagt 315st).

Medvetna metaforer i den självbiografiska texten är konstfulla till sin karaktär och uppvisar förtätade överföringar av upplevelser till tankeinhåll som stimulerar våra känslor. Exempel från en självbiografisk text av Heidi von Born: jag väger så lite att jag inte finns, telefonen bryter in i ordmassan som en stor svart käpp i en myrstack, tystnaden är allt kallare omkring mig, tystnaden sitter som en snara om halsen på mig, tystnaden borrar in i öronen, jag studsar mot hans järnfasad och spräcker den (s 186). *Jämför man antalet medvetna med omedvetna metaforer i den självbiografiska texten, finner man att det finns **fler** medvetna metaforer i den typen av text. (72st medvetna metaforer av sammanlagt 143st).*

Tabell 3. Exempel på omedvetna KRAFT-metaforer från de två olika texterna

Argumenterande text	Självbiografisk text
* Utredda	* Uttryck
* Inför	* Frigjordhet
* Återtar	* Berörd
* Inleds	* Tankspridd
* Stödde (om tanke)	* Framstå

Med dessa exempel i tabell 3 visas innebörden med kognitiva metaforer, det vill säga att de i grunden är begreppsliga fenomen, och inte bara språkliga stilfigurer; samt att kognitiva, omedvetna metaforer är mer eller mindre konventionella uttryckssätt. (Lakoff och Johnson, 1980)

Dimension ett:

Konventionaliseringen kan ses som en dimension som sträcker sig som ett kontinuum från glasklara och tydliga, medvetna metaforer till helt och hållet omedveten användning metaforer. Omedveten till följd av att de är så konventionaliserade i språket att man inte ser på dem eller uppfattar dem som metaforer. De blir så att säga osynliga, lexikala metaforer.

Enligt Lakoff och Johnson är hela vårt abstrakta tänkande förmodligen metaforiskt och samtidigt undermedvetet dvs vi är i regel inte medvetna om när vi tänker och talar metaforiskt. Dessutom säger Lakoff och Johnsons teori att det neurala nätverk som ansvarar för den abstrakta tanken är tätt sammanbundet med det neurala nätverk som representerar fysiska, sociala och känslomässiga erfarenhet.

Dimension två:

Kroppen har kunskap om fysiska erfarenheter innan vi har ett språk. Vi bildar ett konceptuellt metaforsystem via fysiska, sociala och sensoriska upplevelser och erfarenheter.

I denna undersökningen har medvetna och omedvetna metaforer av den centrala metaforen KRAFT analyserats. Kroppen upplever olika slags krafter både inifrån och utifrån och förhåller sig till dessa krafter eller upplevelser av krafter (tvingande-, uppehållande-, hindrande-, motstående- eller tilldragande kraft).

Vi sätter dessa omedvetna metaforer av KRAFT i samband med teorin genom att granska några exempel från de båda jämförande texterna.

Ett exempel från den argumenterande texten på en omedveten, konventionaliserad metafor som kan härledas till en kroppslig upplevelse av kraft är: "inför". Att "införa" något, tex en lag, har överförts från den kroppsliga upplevelsen av att "föra in något" (dimension två). Den är konventionaliserad och omedveten (dimension ett). Skildrar "införa" upplevelsen av en kraft? Ja! Någon måste föra in något. Kraften att föra in något kan komma inifrån eller utifrån. Ett annat exempel på en omedveten, konventionaliserad metafor som kan härledas till en kroppslig upplevelse av kraft är: "uttryck". Att "uttrycka" något, tex sina känslor, har överförts från den kroppsliga upplevelsen av att trycka ut något (dimension två). Den är konventionaliserad och omedveten (dimension ett). Skildrar "uttrycka" en kraft? Ja! Man använder kraft genom att trycka undan en stor sten. Man kan rädda livet på någon genom att trycka ut denna genom ett litet fönster när hela huset står i brand. Ytterligare ett exempel är "stödde". Han stödde någon annans tanke. Man kan inte stödja en tanke bokstavligen. Man kan stödja en person (dimension två), denna kroppslig upplevelse är här överförd, konventionaliserad till att stödja en tanke (dimension ett). Är det en metaforisering som skildrar en kraft? Ja! Man använder en inifrån kommande kraft för att stödja någon. Ännu ett exempel på en omedveten, konventionaliserad metafor som kan härledas från kroppsliga erfarenheter och som skildrar kraft är: "Återtag". Någon "återtag" makten tex. Tar de makten åter med händerna? Att "återtaga", taga åter, är en kroppslig upplevelse av att ta någonting tillbaka med sina händer. "Återtag", man tar ännu en gång. Kraften kommer inifrån. Som avslutning på exempelfieringen kan vi titta närmare på uttrycket "utreda" som kommer fram i olika kontexter i den argumenterande texten i betydelsen undersöka och utforska eller i en konfiguration som "reda ut en konflikt". Är detta en omedveten, konventionaliserad metafor som kan härledas till en kroppslig upplevelse av kraft? Ja! "Utreda" är ett så pass konventionaliserat uttryck (dimension ett) att den är omedveten. Den baserar den sig på fysiska erfarenheter (dimension två) av att "reda ut" något, tex reder man ut sitt hår. För att reda ut sitt hår måste en kraft vara inkopplad, den inifrånkommande kraften. Även när man utreder ett problem kommer kraften inifrån.

De rön som framkommit i denna undersökning kring de omedvetna metaforerna i argumenterande texter är att de förekommer i större antal än i den

självbiografiska texten samt att de domineras av omedvetna metaforer av administrativt byråkratisk karaktär. Administrativa metaforer fungerar som en egen kategori under omedvetna metaforer. Exempel från den argumenterande texten av den 29/12 2005: förvriden, stödde, stödjer, stöder, flöda, växer populariteten, införa, bidra, bistånd, bidra, bistånd.

Omedvetna metaforer i novellerna är färre till antalet jämfört med ledarspalterna och fullständigt konventionaliserade, närmast osynliga till sin karaktär. Exempel från novellen av Nina Lekander, sidan 158: berörd, den längtade, försjunka, slita sig från TV:n, passerat alla gränser, går på om.

De resultat och slutsatser som har dragits av textanalyser på omedvetna metaforer i de båda jämförande texterna har en stark förankring i Lakoff och Johnsons tes om att utveckling av kognition formas genom känslomässig erfarenhet.

Diskussion

I resultaten finns belägg som stödjer den teoretiska referensramen för hur abstrakt tänkande uppstår samt hur abstrakt betydelse uppstår dvs som ett resultat av sensoriska erfarenheter baserat på kroppsliga upplevelser som kan spåras i språket genom metaforiska processer. *De slutsatser man kan dra utifrån resultaten i denna undersökning stödjer hypotesen* att det neurala nätverk som ansvarar för den abstrakta tanken är tätt sammanbundet med det neurala nätverk som representerar sensorisk erfarenhet baserat på kroppsliga upplevelser, en teori som är förankrad i Lakoff och Johnsons teori.

Det är av intresse att påpeka att könsuppdelningen tillkom av en slump. De självbiografiska texterna är skrivna av fem kvinnor och den argumenterande texten skriven av fem män (möjligen är en av dem en kvinna). Utgångspunkten i den här undersökningen är metaforiseringar att betraktas som en mänsklig egenskap som inte är bunden till könet. I denna undersökningen förekom större antal KRAFTmetaforer i de texter skrivna av män.

Resultatet i denna undersökningen visar att argumenterande texter är mer, eller kan vara mer känslomässiga som ett resultat av sensoriska erfarenheter baserat på kroppsliga upplevelser än självbiografiska texter. Det är möjligt att detta värde hade blivit annorlunda om antalet jämförande texter hade utökats. Ett antagande för denna undersökningen var att de självbiografiska texterna skulle innehålla fler KRAFTmetaforer. Det visade sig vara tvärtom, att det förekommer det fler KRAFTmetaforer i argumenterande text. Detta betyder i vårt fall inte att man ska förkasta hypotesen, utan *genom att resultatet visar på signifikans och på grund av att det är fler KRAFTmetaforer i den argumenterande texten, stärker detta ännu mer hypotesen genom att ge utslag för KRAFT metaforer där det inte antogs att de skulle finnas i den omfattning.*

Resultatet som visar att det finns en signifikant skillnad i jämförelsen mellan de

båda texterna kan förklaras med att de som skriver ledarartiklarna i SDS är engagerade och brinner för sitt ämne och att de KRAFTmetaforiseringarna vi ser i texten är ett faktiskt resultat av att när vi talar om något som känslomässigt berör oss är de neurala nätverk som ansvarar för den abstrakta tanken tätt sammanbundet med det neurala nätverk som representerar våra sensoriska erfarenheter.

Kanske förhåller det sig så att det inte spelar någon roll vilken sorts text man analyserar därför att människan inte kan använda språket som kommunikationsmedel utan att använda metaforiseringar med ursprung i kroppsliga upplevelser och att KRAFT är en viktig sådan? Här kan man även dra paralleller till Bredefledt Öhmans resultat om hur metaforer och kroppen hör samman. För att stärka den hypotesen behövs ytterligare analysmaterial av annat slag.

Det hade varit intressant att jämföra förekomsten av metaforer mellan läroböcker/vetenskapliga artiklar med dags- och veckotidningarnas skrivarbeten. Troligtvis skulle en signifikant skillnad uppstå men vi kan endast spekulera i om det är dags- och veckotidningar som använder flera medvetna eller omedvetna KRAFTmetaforer eller om det är i läroböcker och vetenskapliga artiklar som flertalet medvetna eller omedvetna KRAFTmetaforer finns att hitta. För kommande forskning vore det intressant med en undersökning som omfattar flera olika typer texter och av vitt skilda slag och det hade även varit av värde att analysera vetenskapliga texter då resultatet i en vetenskaplig artikel presenteras i form av fakta.

Resultat i denna undersökningen bör inte generaliseras till populationen utanför de jämförda texterna då urvalet av texter är begränsat.

Ett problem med den genomförda undersökningen är utförandet av textanalysen. När man väl kommit in i de grundläggande tankegångarna i kognitiv lingvistik kan man upptäcka de skepnader en konventionaliserad metafor kan anta. Svårigheten i att få valida resultat bottenar i de fall där det är tveksamt huruvida det för det första är en metaforisering överhuvudtaget och för det andra om den är förankrad i en kroppslig erfarenhet av KRAFT. Ett exempel på detta är ett ord som längtan. Är det något man verkligen gör, bokstavligt talat? Svaret måste bli ett ja. Man kan längta efter något eller någon. Är den kroppsligt förankrad i upplevelser eller erfarenhet? Även denna gång är svaret, ja. Men uttrycker den en kraft? Utan tvekan är svaret ja. Det är en upplevelse av en mycket stark inre kraft.

En upptäckt som framkommit i denna undersökning handlar om omedvetna metaforer. Det är en helt och hållet egen kategori av omedvetna KRAFTmetaforer; så kallade administrativa metaforer. Dessa förekommer i stort antal i den argumenterande texten och detta har troligen att göra med de ämnen som bearbetas i texterna. Möjligen är förekomsten av administrativa omedvetna KRAFTmetaforer alltid närvarande i större antal i ekonomiska och politiska argumentationer.

En företeelse som har visat sig i denna undersökningen är vårt användande av idiomatiska uttryckssätt som också kan vara mer eller mindre metaforiserade. Ett idiomatiskt uttryck är en språkegendomlighet. Den består aldrig av bara ett ord utan är en sammansättning av ord som tillsammans bildar ett uttryckssätt i ett språk. sammansättningen har en specifik betydelse och kan så gott som aldrig kan översättas ordagrant till andra språk. Idiomatiska uttryckssätt är konventionaliserade i språket och utgör en del av vår språknorm. Implicit förutsätts alla känna till betydelsen i de specifika uttryckssätten. Det snabbaste sättet att utröna om ett uttryck är en traditionell metafor, liknelse eller idiom är att försöka översätta dem till ett annat språk. Om översättningen blir fullständigt meningslös: då är det en idiom. Exempel: "Nu ska vi ge järnet flickor!" "Now we will give the iron, girls!" Här är några exempel på idiomer.

* Bättre stämman i bäcken än i ån

* Ligga någon i fatet

* Som ler och långhalm

* Stå med tvättad hals

* Mota Olle i grind

* Sitta i smöret

Kognitiv semantik utgår från att det inte finns någon skillnad mellan språklig kunskap och allmänt tänkande utan att alla språkliga nivåer är sammankopplade och att metaforer är en alltid närvarande del av språkanvändningen. Enligt Lakoff och Johnson (1999) är metaforer helt oundgängliga för semantisk produktion överhuvudtaget. Metaforer är viktiga, möjligen livsnödvändiga för människan. Med tanke på framtida forskning vore det värdefullt om en analys av användandet av KRAFTmetaforer kunde utföras hos människor med känslomässiga störningar för att utröna vad detta kan tänkas innebära för det abstrakta tänkandet.

Referenslista

- Ambjörnson Gunila, (1986) ”*Pappa – en kärlekshistoria*” – en antologi
- Bredfeldt Öhman Monica, (2005) ”*Bilder, metaforer och bildschemata som BALANSÖRER*”
- Ekberg Lena, (1999) ”*Oändligt nära*”, *Om metaforisk användning av begreppet AVSTÅND*. En vänskrift till Gertrud Pettersson november 1999
- Lakoff G. och Johnson M., (1980) ”*Metaphors We Live By*”. Chicago: The University of Chicago Press
- Meier B. P. och Robinson M.D. (2004a), ”*Why the Sunny Side Is Up*” *Associations Between Affect and Vertical Position*, American Psychological Society Psychological Science, Volume 15 (4)
- Meier B. P., Robinson M. D. & Clore G.L. (2004b) ”*Why Good Guys Wear White*” *Automatic Inferences About Stimulus Valence Based on Brightness*, American Psychological Society, Psychological Science, Volume 15 (2)
- Svanlund Jan, Forskardagarna 19-20 oktober 2001, Aula Magna Stockholms Universitet. ”Styr vardagsmetaforer vårt tänkande?”
[www.forskardagarna.su.se/2001/forskare/a_text.php3?UID=66\(2005-12-14\)](http://www.forskardagarna.su.se/2001/forskare/a_text.php3?UID=66(2005-12-14))
- Talmy Leonard, (1988) ”*Force Dynamics in Language and Cognition*”, *Cognitive Science*, Volume 12, sid. 49-100
- Wadenström Ralf, Metaforer. Kurs om metaforer (Ffi250) våren 2003.
[http://www.mv.helsinki.fi/home/wadenstr/metaforer/teorier.htm\(2005-12-14\)](http://www.mv.helsinki.fi/home/wadenstr/metaforer/teorier.htm(2005-12-14))

Bilaga 1

Självbiografiska textanalyser. Totalt 143st KRAFTmetaforer (30st sidor á 350 ord)

Metaforiseringar som uttrycker KRAFT med ursprung i sensoriska erfarenheter och upplevelser, medvetna och omedvetna

tankspridd, handlost. 2st

krångla, lagt hela världen framför sina fötter. 2st

en resa hade gått upp till, höll, föredrag, hisnande, strålande, omsvärmad, sköt upp förlovningen. 7st

gripen, gripen, kärleken flödade, kärleken omslöt, satt han fast nu, stöd, sätta sig upp emot, fällan slog igen om hans drömmar, kämpade. 9st

Guds kallande röst så stark, viktiga, omsvärmad. 3st

omsvärmade, brast, omsvärmade, omsvärmad, lyfta henne upp till en tillvaro. 5st

ta sig ton. 1st

tiden stått stilla. 1st

klema bort, reda med. 2st

omvänd hand. 1st

kom han i en glittrande ström emot mig, höll han för under sin värdighet, lättare, åtog. 4st

buren av mäktiga vindar, skampressad, lättsinniga, präglade, skamtungda. 5st

utstött, dragit henne ut i fattigdom, tystnaden spräckte pratbubblor, möta krocken, tryckte i finhetens vrå. 5st

framstå, flödade över av gåvor, släppa dem vind för våg (om flickor), krossade italienska kärleken, ingrep. 5st

vråka tillvaron i ny riktning, ansatt av oss barn, släppte fram den lilla pojken inom sig, gav han sig åt smärtan, utmaning, utmanande. 6st

inträngling, ålade sig, avstå, avkall. 4st

längtan. 1st

berörd, den längtade, försjunka, slita sig från TV:n, passerat alla gränser, går på om, att världen genom själva sin existens hotade mig. 7st

fångar upp mina behov, kvävs av (männen kvävs av henne), projicerar sin skit på mig, alla trista behov som jag bombarderar omgivningen med, stark, verbalt överkörda, alltuppslukande förhållande. 7st

upptåg, ursinnig, hans närvaro var explosiv. 3st

frigjordhet, sjunka (om priser), renskurad från tankar och synder, sitta fast i den vuxna åldern, fästa denna gestalt. 5st

inte gå in i det sociala klättrandet, inte bli uppäten, stanna utanför med det ena benet, underminera sina begär, punktera den egna propagandan, överfört. 6st

uttryck, sjunker huset, styr logiken, berusande, stelnat moln, fossilerna rör sig vänligt. 6st

utblottad, sociala utstötningen, äktenskapet lämnade honom. 3st

värjer sig, balansgång, balansera, frikyrkan är en vulkan, ge upp sitt yrkesliv, utpräglad känsla för avgrunder, i händerna på charlataner, bereda mig på, ett rum av is, det är en ram som inte intresserar mig mycket (livet). 10st

han träcklar slingor över sidorna, jag är fången i det tyska F:ets klor, han gömmer sig som en orm, pappas arga spetsiga blankpolerade skor trummar över mattan som en hagelskur,

han har stängt sig, själv är jag bruten, knutit en församling kring, ge dem en ordboll i örat, utbrytningsliv med henne, arbetet var ingen ointaglig fästning, blicken pilade, rotat mitt liv i henne. 12st

blickarna träffar mig som en skur snöbollar, meningar rullas upp, meningar flätas ihop, skjutsa in i hennes öra. 4st

mjuk i knäna, jag väger så lite att jag inte finns, telefonen bryter in i ordmassan som en stor svart käpp i en myrstack, tystnaden är allt kallare omkring mig, få tag i sanningen, tystnaden sitter som en snara om halsen på mig, tystanden klämmer om struphuvudet, tystnaden borrar in i öronen, jag studsar mot hans järnfasad, spräcker den, han har låtit mig gå i en ond dröm, väntan på att fasan ska slå ner och som ett moget äpple dunsar min sorg ner där i parken bara att hugga tänderna i. 12st

Argumenterande textanalyser. Totalt 310 st KRAFTmetaforer (30st ledare á 350 ord)

Metaforiseringar som uttrycker KRAFT med ursprung i sensoriska erfarenheter och upplevelser, medvetna och omedvetna

8/12. knyts förhoppningarna, framsteg, träda i kraft, ekonomiska snabbväxare ekonomiska, införs, växande insikt, ansträngningarna, strid ström av nyheter, krafttag. 13st
9/12 ingår, höll en pressträff, framväxten, virar gärna in sig, bevingat, uppbyggliga trudelutter. 6st

10/12 uttryck, motbudande, uppmanat, utfall, inleddes, uppförande, piska, utför, tillbakavisar, ställs inför rätta, åsidosättas, hantera, utfall, håller fast. 14st

11/12 innehåller, översvallande, förbundet, införts, tillväxt, bundna, angripa, inleda, bekämpas, väga lätt, motsträvig. 11st

12/12 sparken, drivande, sträcka sig upp, eldsjäl, Malmös starkaste man, så skruvat, låt dem bara gå på. 7st

13/12 hanterade, inledande, tillsätta, upplagt, tagit ut (om riktning), hård, blåst upp (om kritikstorm), seglar fram (om politiskt parti), naglades fast, snubbla till, väger tyngre, om opinionsvinden verkligen blåser, med vinden tryggt i ryggen. 13st

14/12 hanterade, misstroende skall väckas, vändning, gått på tvärs mot varandra, backar (om person), står fast, står ju och faller med, knutit mer makt, stenhårda, fotbyte, ta på sig ansvaret, verbal akrobatik. 12st.

15/12 antogs, dra hem, gått snett, splittring, uppgivenhet, vandringen (om demokrati), resa sig (ett folk), näsbränna, ta sitt och landets öde i egna händer, vaska fram, hat bubblar under ytan, valet är ett steg på vägen. 12st

16/12 vänder, sjunkit, ligger fast, driver upp, lutar, tillväxt, BNP växer, skjuter i höjden, gasen i botten, tonades ned, strama åt. 11st

17/12 trycket, pressen, hård, utvidgande, hållit fast, förkastades, slå fast, blockera, CAP sväljer. 9st

18/12 eftersläpningen har gått fort, bröt samman, en sak föll bort, utrymme, inflytandet, att påverka undervisning, tyngre. 7st

19/12 dragit ifrån, backar, rasar, återtagit, avfärda, hantering, splittring, väger. 8st

20/12 komma åt, inriktas, experter knyts, satt fingret på, drivkraft, få större svängrum. 6st

21/12 offensiv anda, motverka sitt syfte, håller igen, lutar, tilltagande, strama åt, vänder tillväxtutsikterna, framförhållningen, (kommuner och landsting) i balans, suktar efter, penningpolitik, trycker på gasen, röjt färdigt, inte spara på krutet. 13st

22/12 tillväxt, fallande arbetslöshetssiffror, uppgång, uppsving, tillväxt, delas, stramare, fått fart uppåt, pressa ned, nu vänder det. 10st

23/12 avvisningen, handläggare, handläggaren, avvisning, det stormar rejält kring Migrationsverket, underlättas, hålla humanitetens fana högt, farten i ekonomin. 8st

24/12 själajaktens, tyngande, dragning, föder (hat föder hat), föder (våld föder våld), föder (föder nya möjligheter), bränsla åt diskussionen, skrota färdplanen för fred. 8st

27/12 diskussionerna började ta fart, hårdaste kritik, hantering, tillsattes, utredning, (en utredning) har riktat, tillbakavisade, handlingsförklaring, rasar, dämpad ton, överväga. 11st

28/12 motverka, tränger ut, brister, ett klart mål ger verksamheten stadga, kunskapslyftet, viktig, bidra, höja kunskapsnivån, viktigast. 9st

29/12 förvriden, stödde, stödjer, stöder, flöda, växer populariteten, införa, bidra, bistånd, bidra, bistånd. 11st

30/12 innebär, innebära, bidrog, tåg och bussar fick ställas in, kraftsamla, väcka kundens vrede, berörda myndigheter, överdrivet, bidragit, elbolagen har bullat upp. 10st

31/12 lossnar sysselsättningen, avhopp, banksystemet skakade i sina grundvalar, dricka ur innan rekylen kommer, frihet, viktigare, bevingat, viktigare, småbubblande (om politiskt parti), kaskad av förslag, upprörd, berörd, sticka hål på kd-bubblan. 13st

2/1 förkastades, sprider, strypa leveranserna, lydig, kuvats, fatta ett struptag på EU, konflikten är en väckarklocka, EU kan inte vända sig och somna om, kommunistiska reflexer, dansa efter en pipa, stryptag. 11st

3/1 försprång, riktade svidande kritik, drivs, återtar, hållas (borta från makten), pådrivande, vända sig mot, han är ett så kallat flöte, stödparti, Hägglund är strået vassare, motigare, hållas borta från makten, intar. 13st

4/1 infördes, införande av, attraktivt, upprätta, slår igenom, stärkt, (är) emot, lyft, uppdrag, skrotas, sy ihop, utreda, krävs, skrotas, utreda, uppdrag. 16 st

5/1 inleds, anta, uppdrag, innebär, hantera, undvika, antas, viktiga. 8st

7/1 bar...ansvar, stödde (om tanken), föra fredsprocessen framåt, utmana, räcka ut en fredsbevarande hand, kräver, "Bulldozer", goda siffror återspeglar ett stöd. 8st.

8/1 framgång, tillbakapressade, vridit (politiken), uppfattning, inflytande, växa, omvända, återtagit, kraftfull, väljarstödet, omstridda jobb, kvardröjande, en känsla av, släppa fram vänsterpartiledarna till någon taburet. 11st

9/1 fällda, stött på (ljugande poliser), undergräver, förvirra, uppdrag, fatta beslut, skydda, tyngre argument, brott, väcka åtal mot, höljt i dunkel, Justitieminister är ute på hal is. 12st

10/1 hård, väcka misstroende, bära...ansvaret, uppdraget, berördes, stenhård, gick hon till en motoffensiv, gick till attack mot, ta kritiken till sig. 9st

Bilaga 2

Tabell över antalet metaforiseringar som uttrycker KRAFT med ursprung i sensoriska erfarenheter och upplevelser, medvetna och omedvetna i Sydsvenskan per ledarartikel i datumordning med notering av respektive skribent samt över antalet metaforiseringar som uttrycker KRAFT med ursprung i sensoriska erfarenheter och upplevelser, medvetna och omedvetna i självbiografiska noveller med författarna specificerade.

Antal metaforer per ledarartikel	Datum	Skribent	Antal metaforer per sida, i novell	Författare
13	8/12-05	E	2	Margareta Strömstedt
6	9/12-05	A	2	”
14	10/12-05	C	7	”
11	11/12-05	D	9	”
7	12/12-05	A	3	”
13	13/12-05	B	5	”
12	14/12-05	C	1	Lena Persson
12	15/12-05	B	1	”
11	16/12-05	C	2	”
9	17/12-05	A	1	”
7	18/12-05	C	0	”
8	19/12-05	A	0	”
6	20/12-05	B	4	Ulla Isaksson
13	21/12-05	C	5	”
10	22/12-05	E	5	”
8	23/12-05	C	5	”
8	24/12-05	A	6	”
11	27/12-05	C	4	”
9	28/12-05	D	7	Nina Lekander
11	29/12-05	B	7	”
10	30/12-05	E	3	”
13	31/12-05	E	5	”
11	2/1-06	A	6	”
13	3/1-06	D	6	Heidi von Born
16	4/1-06	D	6	”
8	5/1-06	C	3	”
8	7/1-06	A	10	”
11	8/1-06	D	12	”
12	9/1-06	B	4	”
9	10/1-06	E	12	”